

Ali se transmituje pravica dednega nasledstva „ab intestato“ umršega nezakonskega otroka na zapadlostni erar?

Transmisija pravice dednega nasledstva je že samo ob sebi težko vprašanje, s katerim se ni le znanost bavila na različne načine, nego ga je tudi zakonodavstvo reševalo v načelu in v posameznih posledicah jako različno. Pretresovanje tega vprašanja je toli zanimiveje, če se oziramo na naše domače pravo in posebno na pravno položje zapadlostnega erarja (Caducitäts-ärar) nasproti zapadli (caduc) zapuščini.

Povod k pretresovanju tega vprašanja nam daje naslednji pravni slučaj, kateri je priobčila „Gerichtszeitung“, in v katerem so vse tri inštanice zastavljeno vprašanje zanikale iz razlogov, ki jih zdolej navedemo:

Dne 23. junija 1885. l. je umrla Marija W., dne 30. junija pa je umrl njen nezakonski sin Oton, kateri je prišel dne 15. junija 1885. l. na svet. K zapuščini Marije W. sta se na podlagi zakona priglasila T. N., sestra zapustnice, in c. kr. finančna prokuratura v imeni zapadlostnega erarja, kot zastopnica zapadle zapuščine nezakonskega otroka Otona, kot dednega naslednika. Gledé na ti nasprotni priglasitvi se je dal c. k. finančni prokuraturi nalog, naj toži. V tožbi, katera se je potem res vložila, zahteva prokuratura: naj se spozna, da dedna na podlagi zakona terjana pravica toženke T. N. do zapuščine svoje dné 23. junija 1885. l. umrše sestre Marije W. ni pravoveljavna, in da T. N. mora pripoznati, da pristojna nedol. Otonu W., oziroma njegovi zapuščini zakonita dedna pravica do zapuščine njegove nezakonske matere Marije W., dalje pripoznati, da se je pravoveljavno priglasila za dedno naslednico tožiteljica, finančna prokuratura kot zastopnica zapadlostnega erarja, in to vsled brezdednosti Oton W.-jeve zapuščine.

Ta tožbena zahteva se je zavrnila v vseh treh inštancah in povsem.

V zavrnitvenih razlogih zanikuje se najprej v formalnem oziru pravica do tožbe, rekše, da more finančna prokuratura še le tedaj uporabljati svojo pravico do zapadle zapuščine, kadar

se je ta v zmislu § 130. pat. o zap. razpr. izročila od sodišča erarju, in da nikakor ne zadostuje sama prigrasitev, s katero se terja zapuščina kot zapadla.

V stvarnem oziru pravijo razlogi, da je sicer res bil v zmislu §§ 731., 732. in 754. obč. drž. zak. Oton W. sam poklican kot dedni naslednik po svoji materi Mariji W.; da pa po avstrijskem pravu ne more nikdo postati *ipso jure* dedni naslednik, nego da je potreba še prigrasitve od strani tistega, ki je poklican k dedščini, in da je temu, če se ni prigrasil, po pravu samo možno postati deden naslednik (§ 547. in 799. obč. drž. zak., potem § 120. pat. o zap. razpr.). — Sedaj, ko je umrl Oton W., ne da bi bil sam, oziroma njegov zakoniti zastopnik podal prigrasitev za dednega naslednika k zapuščini Marije W., je ta pravna možnost, katere pa po § 537. obč. drž. zak. morejo biti deležni le njegovi dedni nasledniki, sestavni del njegove zapuščine (§ 531. obč. drž. zak.). Oton W. ni zapustil dednih naslednikov in finančna prokuratura se smatra za opravičeno kot njegova pravna naslednica podati na podlagi zakona prigrasitev za dednega naslednika k zapuščini Marije W. — Ker pa erar po § 760. obč. drž. zak. nima zakonite dedne pravice, temveč le pravico, osvojiti si brezdedno zapuščino, kar potrjuje tudi to, da se po § 130. pat. o zap. razpr. izroči brezdedna zapuščina erarju brez zapuščinske razprave, pomankuje zapadlostnemu erarju svojstvo dednega naslednika. Tudi ko bi se bila izročila zapuščina Otona W. v zmislu § 130. cit., bi se pravica njegova, da postane dedni naslednik po Mariji W. v zmislu § 537. obč. drž. zak., ne mogla prenesti na erar.

Vsled tega smatrati se mora zgoraj omenjena prigrasitev za dednega naslednika c. kr. finančne prokurate za pravnoneveljavno, nasprotno pa prigrasitev toženke za utemeljeno, ker se pravica Otona W. ni prenesla na nikogar in je tedaj ugasnila (§§ 731., 735. in 736. obč. drž. zak.).

Naša po tej velevažni razsodbi prouzročena raziskavanja so nas pa privedla do tega, da moramo zastavljeno vprašanje rešiti ravno nasprotno in je potrditi. To hočemo utemeljiti v naslednjem:

Formalni zavrnitni razlog, ta namreč, da c. kr. finančni prokuraturi, oziroma po njej zastopanemu zapadlostnemu erarju

ne pristojna pravica do tožbe, se nam ne zdi utemeljen. Dokazano je, da je Oton W. umrl brez dednih naslednikov, in zato je tudi dokazano, da je njegova zapuščina zapadla. Zapadlostni erar je mogel tedaj vsak trenutek ugotovljati zapadlost, t. j. zapuščino kot zapadlo terjati, kakor je onemu, ki je poklican k dednemu nasledstvu, možno, podati prigrasitev za dednega naslednika kadarkoli pred završetkom zapuščinske razprave, ne da bi čakal kakega obveščanja od strani razpravnega oblastva. Izjava finančne prokurate, da terja zapuščino Otona W. kot zapadlo, ima isto veljavo, kakor prigrasitev za dednega naslednika k zapuščini Otona W., katere pa po zakonu ne treba. V § 130. pat. o zap. razpr. omenjena izročitev zapadle zapuščine ima isti pomen, kakor kaka druga prisodba; in kakor ugotovitev pravic do zapuščine ni zavisna od prisodbe, ravno tako ne more zaviseti od tega, če se je izročila brezdedna zapuščina državnemu zakladu.

Nasprotno mnenje bi nas dovedlo do čudnih posledic. Ko bi na pr. razpravno sodišče po umrši Mariji W. bilo v razlogih navedenega mnenja, da je pravica dednega nasledstva pozneje umršega Otona W. ugasnila z njegovo smrtjo, in da je nepre nosna na državni zaklad, ter bi potem zapuščino Marije W., ne da bi zaklad obvestila o tem, izročila sestri T. N., zapuščino Otona W. pa izreklo zaradi uboštva za dokončano, bil bi zapadlostni erar, ki bi pozneje dobil vednost o stvari, popolnem neopravičen k tožbi zoper T. N., zahtevajoči, naj pripozna, da ni ona, nego Oton W., oziroma njegova zapuščina zakoniti dedni naslednik Marije W., in naj tedaj izroči dedščino. Kako pa se hoče zapadlostni erar legitimovati, ako zapadla zapuščina ne obsega ničesar družega, nego neko pravo, glede katerega je pa sporno, je li obseženo v tej zapuščini in glede katerega je ravno napósled omenjeno vprašanje rešiti v pravdi?

E.

(Dalje in konec prih.)

